

Conrado Villar mirando pral que foi el sou gran empeño: a estatua al Marqués de Casarego. Anos trenta.

COUSAS DE TAPIA

Conrado Villar y un feixe de tapiiegadas

↓ Manuel García- Galano

El ano pasado el Conceyo de Tapia tuvo el bon acordo de fer úa edición facsimilar del periódico local El Faro de Tapia, que fora publicado hai cen anos pol Círculo Católico de Obreros da vila. Y nesta idea de recuperar veyas publicacións locais das que cuase nun se conserva ningún exemplar, a corporación municipal, fexo xestións cúa Dirección Rexonal d'Educación da Consejería de Cultura del Principado, pra qu'esta reeditase Un feixe de tapiiegadas, que é úa obra de teatro escrita por Conrado Villar Loza y musicada por Etlvino Méndez, y que fora estrenada el día de San Bras del ano 1921.

Os tapiegos de menos de corenta anos xa nun conoceron a Conrado Villar, pois muríu el ano 1962 a os 89 d'edá. Diréi pra os que nun lo sepan que Conrado nacera en Taramunde nel ano 1873, que lo trouxeran pra Tapia a os poucos meses d'edá y, anque a os sete anos volvéu pral lugar de nacemento pra ir alí á escola, a os doce retornóu a Tapia y emigróu lougo a Buenos Aires, a unde xa lo fixera sou padre dez anos antes. Á súa volta en 1899, xa s'asentaría definitivamente en Tapia, unde tía as reices por parte de súa madre, qu'era de San Esteba.

Axina Conrado piyaría notoriedá non sólo en Tapia sinón en toda a comarca, principalmente por mor das súas colaboracións en periódicos y revistas col seudónimo "Pepe de Mingo", y da súa participación encendida na defensa del chamado "*partido novo*", el que despóis iba ser Partido Reformista.

Era un apasionado pol teatro y escribíu, a lo menos, tres obras, tituladas *Una farsa*, *Los enemigos del hombre* y a xa referida *Un feixe de tapiiegadas*, ésta en fala tapiega, que foi a qu'alcanzóu máis popularidá, y proba d'elo é qu'a xente mayor da vila y a súa contornada inda entona hoi algús dos cantables del obra como el de "*Chufa Xixón a súa pla-*

Caricatura de Conrado Villar obra de Niembro

ya...". Pro ademáis d'escritor, Conrado organizóu, participóu como actor y dirixíu muitas funcións d'aficionados. Eu tuven ocasión de conocelelo precisamente nesta faceta de director teatral pois colaboréi como pianista na que penso sería úa das últimas representacións d'*Un feixe de tapiogadas*, feita nel Salón Edén de Tapia nel ano 1944 núa función homenaxe al poeta luarqués Casimiro Cienfuegos al qu'el Conceyo tapiego nombrara fiyo adoptivo xustamente por iniciativa de Conrado.

Y teño memoria de cómo a súa figura miuda de corpo contrastaba col sou xenio vivo, y aqueles oídos pequenos, pro inquisidores, parecían escaparse da cara condo, con todo ardor, mandaba repetir pasaxes, correxir entradas ou salidas d'escena, y cuidaba hasta el máis pequeno detalle da decoración ou da iluminación, blandíndo a miúdo el bastón que nun deixaba un minuto como apoyatura das súas órdenes verbales; y é que vivía el teatro con verdadeira intensidá, incluso nos ensayos.

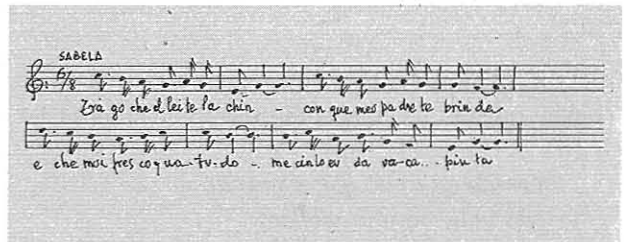
Un feixe de tapiogadas é úa obra curta, d'ambiente costumbrista, unde os sous personaxes son os cuatro compoñentes del cuarteto *Os Quirotelvos*, de Castropol (que dirixía Etelevino Méndez, autor da mú-

sica, como xa dixen), y que nel estreno del obra actuaron personalmente encarnando elos mesmos os sous papeles nel sainete. Hai outros dous personaxes, que son Xan y a súa fiya Sabela, moza qu'é cortexada por ún dos músicos del cuarteto, Pachín, y que, con ocasión d'iren tocar a Tapia, fain el xeito de pasar pola casa da moza pra qu'el rapaz la vexa. Éste é el eixe del argumento.

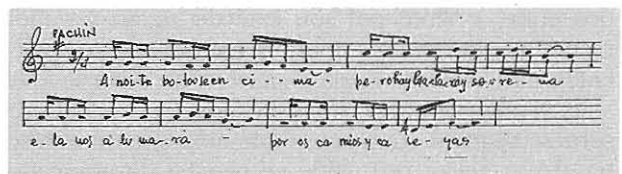
El obra tía orixinariamente dous cantables nomáis: el primeiro, con aire de pasodobre, interpretanlo os músicos del cuarteto al chegar delante da casa del tío Xan y empeza así:

El segundo cantable, que comenza con aire d'habanera, protagonízanlo Sabela y el sou mozo Pachín, solos en escena, y empeza d'este xeito:

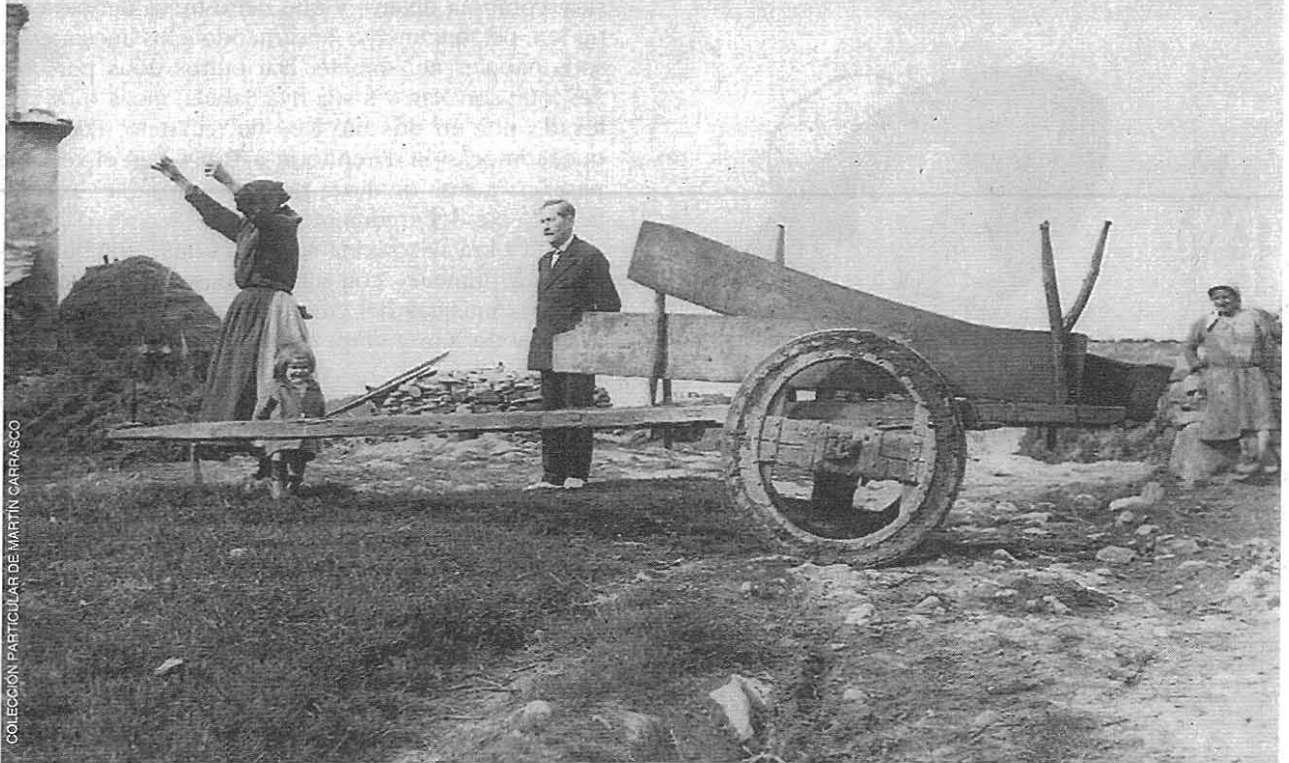

Máis tarde, nel ano 1927, el autor améceye un novo cantable al obra que titula "*Terra asturiana. Habanera humorística pra el feixe*" na qu'intervéin os seis personaxes. Cántase al final del obra y Pachín comenza a peza musical cantando:

Conrado era mui dado a versificar; críticas, chufas, sátiras ou loas, axina las reflexaba en versos nos que daba solta al sou espírito creativo, y deixóu abonda mostra d'elo nas publicacións en periódicos y revistas, escribindo a miúdo úa búa parte na nosa fala.

Podou dar fe de que recitaba ben, y afixado nas súas aptitudes d'actor teatral parece que lo tou ougundo nel homenaxe a Casimiro Cienfuegos, recitan-

COLECCIÓN PARTICULAR DE MARTÍN CARRASCO

Úa escena curiosa, pinta qu'en Campos (Tapia).

Conrado Villar mirando cómo fila úa muyer detrás d'un carro del país. Anos trenta.

do lo qu'él titula "Aló vai unha cousa mía, que nun ta com'eu quería", úa larga composición qu'empeza así:

*"Dende qu'ando por el mundo
teño aquí na mía mollera
pensamentos qu'acaricio
¡que morirán condo eu muera!
Teño, sí, dende mui neno
un pensar en min metido:
¡qu'os pueblos deben honrar
a os fijos esclarecidos!*

Era Conrado un home de xucios controvertidos entre a xente pol sou carácter ríxido y vehemente que lo levaba a miudo a enfrentamentos, verbales úas veces y escritos outros, en defensa dos sous puntos de vista sobre costióis da política ou sobre cualquera outra cousa que nun taba ou nun se fía al sou gusto, pro naide ye negaba un arreigado tapieguismo; y nesa defensa y exaltación dos valores tapiegos, hai que dicir que foi peza decisiva na comisión organizadora pra levantar a estatua a Don Fernando Casariego, el gran benefactor de Tapia, inaugurada nas festas del Carme del ano 1930. Nel programa das festas y d'esos actos deixóu Conrado

us versos que comenzan así:

*"Vide, sí, camín de Tapia
con motivo del Carmelo
y'a inauguración da estatua
del marqués de Casariego"*

A afición pola música que Conrado tía é ben patente y pode dicirse qu'en cuase todas as funcióis teatrales nas qu'él intervía d'un xeito ou d'outro se poñía un número musical. Penso qu'el tango "Todo en la vida es mentira", con música de Leonardo Reinante, foi el última obra súa que s'editóu, y eu tuven nas maos un exemplar d'esa partitura, pois aló pol ano 1947 ou 1948 entregóunola a os componentes da orquesta *Allegro* pra que la tocásemos. Así lo fixemos y el día del "estreno" personóuse nel baile del salón *La Terraza* de Tapia unde actuábamos a os domingos, pra escuitala. Y foise mui contento d'ouguila; ou a lo menos parecúnolo, pois notábaseye nel sembrante.

Condo escribo esta nota nun sei si xa se fexo a presentación del obra da que falo nel empezo, y por elo tampoucu sei si se levaría a bon fin a idea de qu'un grupo de rapaces interpretase nese acto as tres pezas musicales das que consta. En calquer caso brindo a os animosos componentes da coral polifónica da vila a proposta de que las ensayen y las incorporen al sou repertorio pra que podan ofrecelas á xente nos sous concertos. Penso que todos ye lo estimaríamos.

¹El texto completo d'esta poesía, así como algús outros datos qu'aparecen neste escrito, déboyo al empeño investigador de Xosé Miguel Suárez, que mos facilitóu, cousa que ye agradezo.